

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Yesha‘yah

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 598 [1837 oder 1838]

כ היעשי

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9106

(כב) ונגף ונגף. לשון מכה הוא : נגף ורסוף. ואחר המכה יברא להם רפואה : ונעתר להם. ירלה להם : (כג) זהו מסלה. וזהו דרך בנושה שילכו בה תמיד ממלכים לאשור : ובא אשור במלרי. תרגו' יונתן ויגישון אתוראי במלראי : (כד) יהיה ישראל שלישיה למלכים ולאשור. לשלום ולברכה לפי שלק היתה אומה חשוב' בעולם באותו הזמן כמלרי' ובאשור וישראל היו שפלים בימי אמו ובימי הושע בן אלה ואמר הנביא על ידי הנס שיעשה לחזקיהו יגדל שם של ישראל למעלה ויהיו חשובי' כא' מאלו הממלכות ולברכה ולגדול' : (כה) אשר ברכו לישראל : ברוך עמי. ישראל אשר בחרתי לילעם בהיותם במלרים : ומעשה ידי הראיתי להם בגבורות שהפלאתי באשור ועל ידי אותם ניסים ישבו אלי ויהיו כאלו עתה עשימים מחדש והם יהיו נחלתי ישראל ודוגמא זו ת"י :
ופתחת

ב א ו ר

ה' (שמות י' כ"ו) . (כב) ונגף, כפל הענין מה שלפניו שה' יגוף תמיד את מלרים אם ילכו את ישראל, וירפא להם אם יעזבו את דרכם הרעה וישבו אליו. וישבו, הוי"ו לנתינת טעם, לפיכך נגוף ורפוא לפי שישובו וה' יעתר להם, וזה שתרגם

הרב "דען" . (כג) תהיה מסלה, הנה בימי הנביא היו אשור ומלרים ראשי האומות ומלך מלרים היה איש מלחמות למלך אשור כנודע, ושניהם הלכו לישראל לעתים שונים כמסורש בכתובים, ואמר שעתה יאלימו כלם יחד, מלרים יבוא אל אשור ואשור אל מלרים לערוב מערבה ולעשות קנין ומסחר, ולכן תהיה אורח סלולה ממלרים אשורה כאשר הוא מנהג בין הארצות אשר יעברו בהן ארצות סוחרים, כי לא ישא גוי אל גוי חרב, רק ועבדו, כלומר יעבדו באגודה אחת את ה', כמו שפרש הרד"ק וכן תרגם הרב. ואמר הזכס געזעניום שהוא כמו אם ישמעו ויעבדו (איוב ל"ו י"א) ופתרגום הארמי שם ופלקין ליה. (כד) שלישיה,

(כב) ונגף יהוה את מצרים
נגף ורפוא
ושבו עדיהוה
ונעתר להם ורפאם :
(כג) ביום ההוא תהיה מסלה
ממצרים אשורה
ובא אשור במצרים
ומצרים באשור
ועבדו מצרים את אשור :
(כד) ביום ההוא יהיה ישראל
שלישיה למצרים וקאשור
ברכה בקרב הארץ :
(כה) אשר ברכו יהוה צבאות לאמר
ברוך עמי מצרים
ומעשה ידי אשור
ונחלתי ישראל :

כ

(א) בשנת בא תרתן אשדודה
בשקה אתו סרגון מלך אשור
ויקחם באשדוד וילכדה :

בעת

הנה בימי הנביא היו אשור ומלרים ראשי האומות ומלך מלרים היה איש מלחמות למלך אשור כנודע, ושניהם הלכו לישראל לעתים שונים כמסורש בכתובים, ואמר שעתה יאלימו כלם יחד, מלרים יבוא אל אשור ואשור אל מלרים לערוב מערבה ולעשות קנין ומסחר, ולכן תהיה אורח סלולה ממלרים אשורה כאשר הוא מנהג בין הארצות אשר יעברו בהן ארצות סוחרים, כי לא ישא גוי אל גוי חרב, רק ועבדו, כלומר יעבדו באגודה אחת את ה', כמו שפרש הרד"ק וכן תרגם הרב. ואמר הזכס געזעניום שהוא כמו אם ישמעו ויעבדו (איוב ל"ו י"א) ופתרגום הארמי שם ופלקין ליה. (כד) שלישיה,

ישעיה יט כ

באור פ

(כ) יא שלאגנען ווירד דער הערר דיא מצרים, שלאגנען — אכער אויך היילען, דען זיא ווענדען זיך צו דעם עוויגען, ער לאָסט זיך ערביטטען פֿאַן איהנען, אונד היילט זיא.

(כג) צו יענער צייט ווירד איינע שטראַסע זיין פֿאַן מצרים נאָך אשור, דאַן קאָמט אשור נאָך מצרים אונד מצרים נאָך אשור, אונד זיא האַלטען גאַטטעס ריענסט מצרים זאַממט אשור.

(כד) אַן יענעם טאַגע ווירד זיין ישראל דער דריטטע אים בונדע מצרים'ס אונד אשור'ס, איין זעענען אינמיטטען דעם לאַנדעם,

(כה) דאַן דאַן זענגעט דער הערר צבאוח אַלואָ: געזענגעט זייא מיין פֿאָלק מצרים אינד מיין האַנדעווערק אשור אונד מיין ערבע ישראל.

כ

(א) אים יאַהרע דער אַנקונפֿט חרחן'ס נאָך אשודר, אַלס געזענדעט איהן סרגון קאַניג אשור'ס, דאַס ער בעלאַגערע אשודר, וועלכעס ער אויך אייננאַהם,

צור

אף שאזור וגם מצרים היו כמה פעמים בעוכרי ישראל, הנה עתה יתאחדו יחדו בצרית אחים כי כלם יכבדו את הא הגדול והנורא, ואמר הראש"ע וז"ל: ורובי המפרשים אמרו כי שלישיה מגזרת ושלישים, והם לרובים למשנה קודם השליש ע"כ; אבל כבר כתב הרמ"ק בשרשיו כי שליש יאמר בכלל על קבין ושר ע"ש, וא"כ יולדק פירוש הזה ברכ' בקרב הארץ, לדעתו הענין כי הצרית הזה אשר יהיה בין שלש הארצות האלה יהיה לצרכ' בקרב כל הארץ, כי כל יושבי תבל ושוכני ארץ יתברכו בהלכת האומות האלה. (כה) אשר ברכו, לפי דרכי יהיה אשר במקום כי כמו אשר הוביט (יהושע ב' י') שעמינו כי, והוא כאן לתינת טעם, לפיכך יהיה הצרית הזה ברכה בארץ לפי שה' ברח אותו לאמר וגו'. עמי מצרים ומעשה ידי אשור, אולי לכוונה מיוחד' בחר הנבי' בתארים האלה, אמר על מצרים עמי היפך שעד עתה אך דור שלישי יבוא בקהל ה', הנה לעת כזאת המה עמי, ואשר קרא לאזור מעשה ידי כנגד מה שנאמר אשור שצט

אפי ומעה הוא בידם זעמי (לעיל י' ה') אמר עתה שהוא מעשה ידי, כענין שאמר להלן (ס' כ"א) על ישראל ועמך כלם כדקיים וגו' מעשה ידי להתפאר, אולם ישראל הוא נחלתו לעדי עד.

כ (א) בשנת, כתב הרמ"ק וז"ל: זה הענין היה בשנת י"ד לחזקיהו שצא (סנחריב) על ירושלים ושמע על תרהקה מלך כוש שיבא להלחם עמו ונסע משם ונלחם עם מצרים ועם כוש (וכבר אמרתי לך כי תרהקה היה מושל בכלך מצרים העליון) וכבשום, ואח"כ חזר לירושלים, וקודם לכן באותה שנה שלח תרתן לאשדוד עב"ל. ועמו הסכימו גם חכמי העמים, וגם הראש"ע אמר כי יתכן שסרגון הוא סנחריב. חרחן, שר לבא מלך אשור, והוא הנזכר במלכים ב' (י"ח י"ז). וילחם באשדוד, העיר הזאת היתה נגבה ע' גבול ארץ פלשתיים בואך מצרים, ולכן רכה המלך אשור לכבשה באשר שמע כי תרהקה יולא לקראתו, והוא

כ (ב) ופתחת השק מעל מתניך. ח"י ותיסר סקף במלך והדברים מוכיחים שהרי עד עכשיו לא ליוהו לחגור שק שהוא אומר לו להתיר ועוד שהוא אומר ונעלך תחלוץ זהו סי' לאכלית ופירושו ופתחת כמו (שמות ל"ט) מפותחות פתוחי חיוס לחגור שק בדוחק על נשרו כדי שחרא' חקיק' נבשרו: מעל מתניך. למעלה ממתניך: ערום. ח"י פזח ננגרים קרועים ובלועים ולא ערום ממש: (ג) שלש שנים. ילך כן לאות ולמופת למלרים ולנוש שלם q שלש שנים ינהג מלך אשיר את שני מלרים וגומר למדנו שנבש חרתן את אשדוד שלש שנים לפני מפלחו של סנחריב שהרי מפלחו היתה בשהבי' את שני מלרים ותרהק' מלך נוש לפני ירושלים בקולרין כשנא לנור על חזקיהו: (ד) ומשופי שת. כמו חזק' את והיו' דיתכה כיו"ד חלוני וחורי ושדי. שת בית מולא הרעי וכן (שמאל ב' י') וינרות את מדיהם עד שתיתיהם וגמול זה היה להם תחת חס אביהם אשר ראה ערות אביו ולא כסה אותה מדה כנגד מדה: (ה) וחתו ובאו כל המביטים ומלפים על עזרת כוש והמתפארים במשען מלרים: חפארים. וונט"ש בלע"ז: (ו) יושב הארץ הזה. ארץ ישראל שהיו נשענים על פרעה לעזרה. האי לשון איי הים: -

(3) בַּעֲתָהּ הָיָא דְּבַר יְהוָה בְּיַד־יִשְׁעֵיהוּ בֶן־אֲמוּץ לֵאמֹר לֵךְ וּפְתַחֲתָ הַשֶּׁק מֵעַל מִתְנִיךָ וְנַעֲלֶךָ תַּחֲלוֹץ מֵעַד רִגְלֶךָ וַיַּעַשׂ כֵּן הַלֵּךְ עָרוֹם וַיִּחַף: וַיֹּאמֶר יְהוָה (ג) כַּאֲשֶׁר הָלַךְ עַבְדֵי יִשְׁעֵיהוּ עָרוֹם וַיִּחַף שְׁלֹשׁ שָׁנִים אוֹת וּמוֹפֵת עַל־מִצְרַיִם וְעַל־כּוּשׁ: כֵּן יִנְהַג מֶלֶךְ־אֲשׁוּר (ד) אֶת־שְׂבִי מִצְרַיִם וְאֶת־גְּלוֹת כּוּשׁ נְעָרִים וְזִקְנִים עָרוֹם וַיִּחַף וַחֲשׂוּפֵי שֵׁת עֲרוֹת מִצְרַיִם: (ה) וַחֲתוּ וּבָשׂוּ מִכּוּשׁ מִבְּטָם וּמִן־מִצְרַיִם תִּפְאַרְתָּם: (ו) וַאֲמַר יוֹשֵׁב הָאֵרֶץ הַזֶּה בַּיּוֹם הַהוּא הִגְהִיכָהּ מִבְּטָנָהּ אֲשֶׁר נָסְנוּ שָׁם לְעִזְרָה לְהַנְצִיל מִפְּנֵי מֶלֶךְ אֲשׁוּר וַאֲיֵךְ נִמְלֹט אֲנַחְנוּ:

משא

הפ' בשפת

ב א ו ר

והוא היה עם מחנהו בארץ יהודה. (ב) ביד, כאשר היתה יד ה' על ישעיה, כן השביל הרב לתרגם. ופתחת השק, אשר חגר במתניו, אם בעבור גלות עשרת השבטים כדעת רש"י ורד"ק, או בעבור סבה אחרת בלתי נודעה. ולדעת החכם געועניוס היא האדרת שער אשר ילכשו הנוביאים והנזירים, ותרגם: פרוּפֶּטְעֶטְעֶנְקֶוּיֶיד. (ג) שלוש שנים, כפי מה שכתבתי בשם הרד"ק כי תרתן לכד את אשדוד בשנת ו"ד, ואז בא הכוזי אל הנביא להסיר בגדיו, אין לפרש שהלך ג' שנים ערום ויחף לאות על מלרים וכוש, שהרי חזקיהו מלך עשרים

(ג) צור ועלכען צייט רעדעטע דער עוויגע
 אין דער בעגייסטערונג ישעיהו'ס זאָה: עם אמוץ אלוף:
 געהע אונד לאָזע דאָ טרווערגעוואַנד פֿאַן דיינען לענדען,
 אונד דיינע שוהע צייך אונס פֿאַן דיינען פֿיסען. —
 אונד ער טהאַט זאָ, גינג ענטבלאַסט אונד באַרפֿוס.
 (ג) דאָ שפּראַך דער עוויגע:
 זאָ וויא דאָ גינג מיין קנעכט ישעיהו,
 ענטבלאַסט אונד באַרפֿוס,
 דרייאַ יאהרע לאַנג אַלס צייכען אונד פֿאַרבערדייטונג,
 איבער מצרים אונד כוש;
 (ד) זאָ ווירד אויך ווענפֿיהרען דער קאַניג אשור'ס,
 דיא געפֿאַנגענען מצרים'ס אונד דיא פֿערבאַנטען כוש'ס,
 יינגלינגע אונד גרייזע ענטבלאַסט אונד באַרפֿוס,
 אונבערעקטען שטייטעס צור שאם מצרים'ס.
 (ה) דאָ ווערדען זיא בעטראַפֿען¹ אונד זיך שאַמען,
 וועגען כוש איהרע צופֿערויכט,
 אונד וועגען מצרים איהרע פּראַהלערייא.
 (ו) אונד זאָגען ווירד דער בעוואָהנער דיעזער גענענר,
 יענעס טאַנעס:
 זיעהע דאָ אונזערע צופֿערויכט וואָהן וויר פֿלאָהען
 אום הילפֿע,
 בעפֿרייעט צו ווערדען פֿאַר דעם קאַניגע אשור'ס,
 אונד וויא וואָללען וויר נון ענטקאַממען — וויר זעלכסט?
 פֿער-

ותשע אנים (מ"ב"ן ח"ב),
 וחמש עשרה שנה נוספו
 לו בחליו (שם כ' ו') וא"כ
 באות' שנה עבמה שלכד'
 אשדוד הית' מבל' סנחרב,
 וכשכר סנחרב על ירושלי'
 כבר הכניע את מצרים
 וכוש, ומדוע זה ילך ישעי'
 שלש שנים ערום ויחף?
 אך הנכון בזה בדעת
 הרד"א כי שלש שנים
 נמשך לאחריו ונחם' למ"ד
 השמש, וענינו כי הנביא
 ילך עתה ערום ויחף זמן
 מה, וזה יהיה לאות
 ולמופת כי בעוד שלש שני'
 ינהג מלך אשור את שני
 מצרים וגו'. ואם יקשה
 בענין זה והלא באותה שנה
 עבמה כבר נתקיי' היעוד
 הזה כאשר אמרנו? ע"ז
 נשיב כי ה' הגביל רק הקל'
 האחרון, כי לכל היותר
 לסוף שלש שנים יהיה זה,
 אבל כבר יתכן כי תהיה
 זאת גם בזמן פחות מזה,
 וכאשר בארנו על כסוק
 ובעוד שנים וחמש שנה
 יחת אפרים מעם (לעיל
 ז' ח') וע"ש. ולפירוש הזה
 תסכים גם מלכ הנוגינה

¹ ישראל.

כאשר יבין המשכיל. — אולם בעיקר הוויי הזה קימו וקבלו עליהם כל ראשי המבארים מבני עמנו
 דעת הרב המורה (ח"ב פמ"ו) שזה וכל כיוצא בו ממעשי הנביאים היה רק במראה הנבואה,
 אבל הרד"א אשר לא יאז פני איש ולא יאמין בדבר בעבור כבוד המדבר, לא הלך בדרך
 אשר הורה לנו הרב המורה בזה הענין, כי לדעתו כל הדברים שאינם יולאים מחיק האפשרי
 ולא מתנגדים לדתי התורה (כמו זאת זנוגים דהושע והעברת תערה של יחזקאל) והם לאות
 ולמופת, הם היו נעשים באמת לעיני העם, למען ישאלו מה זה ועל מה זה, והוא יבאר
 להם המכוון ממנו. ודבריו נכונים מאד לכל איש אוהב אמת, כי אם נאמר שהיתה זאת
 בחזיון לילה, ורק עיני הנביא ראו התמונה הזאת ולא זר, לא ידענו כלל מה תועלת
 תגיע מזה לנביא מאות ומופת אשר איננו במציאות; ובאמת כבר היתה זאת מדרך הנביאים
 כי בנות עליהם רוח שדי הפשיטו את בגדיהם, כנראה משאלו בניו ברמה (ש"א י"ט כ"ד).
 (ד) וחשופי שח, כמו שפירש"י כי כן היה מנהגם להוליך השבויים ערום בלי כסות. ערות
 מצרים, זה יהיה לערות מצרים כלומר לקלון ולבזיון למצרים וה"ה לכוש, כן פי' הרד"ק,
 והראב"ע אמר או מלת וחשופי שת מושכת עבמה ואחרת עמה ע"כ, ושעורו חשופי ערות
 מצרים. (ה) וחחו, על ישראל נאמר, הבוטחים בעזרת מצרים וכוש שהיו בעלי מלחמות
 למלך אשור (רד"ק). (ו) האי, א"י לפי שהיא על גבול ים, כן פירש הרד"ק באן, אבל
 בשאריו היתה רוח אחרת עמו, ואמר וכן המתנות שאין נהר או ים מקיפים אותם נקראים
 ג"כ איים, כמו ישב האי הזה שהוא אומר על ירושלים, כי פירוש מלת אי מחו עב"ל,
 ולדעת הזאת נטה הרב בתרגומו.